

A publikált kutatások irányai (előszó helyett)

A hadtudomány a 2019-ben kiadott Hadtudományi lexikon szerint „elsősorban, a fegyveres küzdelem természetére, lényegére és tartalmára, a fegyveres erők képességeire, a hadviselés eszközeire és módjaira, továbbá azok támogatására, illetve biztosítására vonatkozó ismeretek rendszere”.¹ Az élő, művelt hadtudomány azonban nemcsak definíció, hanem a tudomány művelői által vizsgált, kutatott témák, eredmények, felvetett kérdések és alkalmazott eljárások, módszerek, valamint az ehhez kapcsolódó emberek és azok interakcióinak összessége.

Ez a kötet ennek az élő hadtudománynak egy jelentős szegmensét reprezentálja, jelesül azt, hogy tudományos kutatói aktivitásuk kezdetén lévő doktoranduszhallgatók milyen hadtudományi témákra, kérdésekre fókuszálnak. Így ha ezt megvizsgáljuk, feltárjuk a kutatók tudományos motivációit, akkor megkaphatjuk azt a „topikhalmazt”, amely jól jellemzi azt, hogy mik helyezkednek el a hadtudomány gyűjtőpontjában.

A tanulmánygyűjtemény 24 elemzést (fejezetet) tartalmaz 25 szerzőtől. Ez a tény azonnal rávilágít egy sajátosságra, amely talán negatívumként is jellemzi ezt a tudományterületet, jelesül arra, hogy a kutatásokat jellemzően nem csoportmunkában folytatjuk, ezért alapvetően úgynevezett egyszemélyes tanulmányokból tevődik össze a kiadvány.

Ezt az általános megállapítást árnyalja az a tény, hogy a szerzők PhD-hallgatók, akiknek a disszertációjukat egyedül kell megírniuk és megvédeniük, és ezek a tanulmányok a jövőbeli értekezések egy részét tartalmazhatják.

A Hadtudományi Doktori Iskola (HDI) képzési stratégiája egyfajta logika alapján, követve a hadtudomány komplex rendszerét, a vizsgálandó jelenségeket, a védelmi szférában felmerülő potenciális témákat képezi le. Ennek menedzselésére úgynevezett kutatási területeken szervezi a doktori képzést, amelyekhez való kapcsolódást is célszerű megnézni. Ha ezen a szemüvegen keresztül tekintünk a tanulmányokra, akkor az alábbiakat tapasztalhatjuk:

Biztonsági tanulmányok

- „Vissza a jövőbe?” (A NATO védelmi tervezésének változása a 21. század harmadik évtizedében)
- The Impact of the War in Eastern Ukraine on Russian–Chinese Relations
- A NATO stratégiai jövőképe

¹ Szendy István: Hadtudomány elmélete. In Krajnc Zoltán (főszerk.): *Hadtudományi lexikon. Új kötet.* Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019. 275.

A védelem társadalomtudományi kérdései

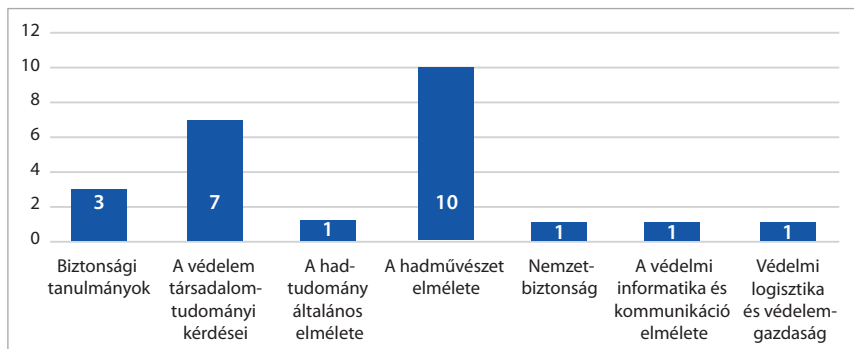
- A veteránokról történő gondoskodás a hazánkkal szomszédos és a visegrádi együttműködés országaiban
- A katonai hivatás megjelenése a primer és a referenciacsoportokban, a pályaválasztásra gyakorolt hatása
- A virtuális valóság alkalmazási lehetőségei a katonai oktatás és képzés, illetve a harcászati eljárások terén
- Kihívások a Magyar Honvédség kommunikációjában. Kríziskommunikáció és ami mögötte van
- *Fake news* mémeken keresztül a közösségi médiában. Hogyan szűrhetik a felhasználók a félrevezető tartalmakat?
- A képzések szerepe a kompetencia- és szokásalakításban a Magyar Honvédségnél
- A honvédségi külső és belső PR szerepe veszélyhelyzetben a koronavírus-járvány okozta veszélyhelyzet példáján keresztül

A hadtudomány általános elmélete

- Carl von Clausewitz és a felfegyverzett nép a 21. században
- Kognitív hadviselés – van új a nap alatt?

A hadművészet elmélete

- Aszimmetrikus fenyegetések és a hibrid hadviselés jelenkori sajátosságai és hálózata
- A hadviselés változásainak hatása az erők megóvásának műszaki támogatási feladataira
- Mesterséges intelligencia az átfogó művelettervezésben
- A különleges műveleti erők helye, szerepe a hibrid hadviselés területén
- A Magyar Honvédség harcvezetési és irányítási rendszerének innovatív fejlődése
- A katonai mesterlövész-képesség történelmi jelenléte a 19. és a 20. században

1. ábra: A témák megoszlása HDI-kutatásterületenként

Forrás: a szerző szerkesztése

- Lengyel repülőszázadok betagozása a Brit Királyi Légierőbe és eredményeik az angliai csatában
- A *big data* szerepe a biztonságföldrajzi elemzésekben
- Kézitusa az első világháború lövészárkaiban és azok relevanciái a 21. században

Nemzetbiztonság

- Az információ hasznosulásának újszerű távlatai a nemzetbiztonságban

A védelmi informatika és kommunikáció elmélete

- A magaslégköri repülő platformokkal kapcsolatos műveletek és az űrműveletek kapcsolódási hatása, egymásra hatása

Védelmi logisztika és védelemgazdaság

- Az Európai Unió közlekedéshálózat-fejlesztési törekvései és azok várható hatása a katonai logisztikai folyamatokra

A jellemző kulcsszavak

Érdekes információt hordoz a szerzők által megadott kulcsszavak listája is (az 1. táblázatban az 50 releváns kulcsszó látható).

1. táblázat: Jellemző kulcsszavak

aszimmetrikus fenyegetés	felkelés	kiképzés-felkészítés
befolyásolás	geoinformáció	kognitív hadviselés
<i>big data</i>	hadműveleti tervezés	kompetencia
biztonságföldrajz	hadviselés	közlekedési infrastruktúra
C-IED	hibrid hadviselés	közösségi média
Clausewitz	második világháború	kritikus infrastruktúra
Covid	infokommunikáció	kríziskommunikáció
digitalizáció	információ	különleges erők
elemzés	innováció	légi harc
energiaellátás	katonai pszichológia	légierő
Magyar Honvédség	repülő erők	
mesterlövész	stratégia	
mesterséges intelligencia	technológia	
műszaki támogatás	terrorizmus	
NATO	transzformáció	
nemzetbiztonság	védelmi tervezés	
oktatás	veterán	
pályaorientáció	vezetési-irányítási (C2)	
pandémia	virtuális tér	
PR	virtuális valóság	

Forrás: a szerző szerkesztése

Elemmezve a kulcsszavakat, könnyen belátható következtetésekre juthatunk: gyakorlatilag minden úgynevezett *hot topicot* tartalmaznak; a témák között megtalálhatóak a klasszikus, mindig aktuális témák (például a második világháború) és a legaktuálisabb, mindennapjaink problémáiból eredeztethetőek egyaránt (például Covid, hibrid hadviselés, terrorizmus).

A kulcsszavakat összevetve egy folyó, még nem publikált kutatás eredményeivel arra a következtetésre jutottam, hogy a doktoranduszaink által tárgyalt témákat jellemző kulcsszavak 86%-os egyezést mutatnak az utóbbi évben a meghatározó hadtudományi folyóiratokban található kulcsszavakkal.

Ez azt mutatja, hogy a szerzőink aktuális témákat dolgoztak fel, amelyeket ha az érdeklődők elolvasnak, akkor átfogó képet kaphatnak a hadtudomány aktuális, fókuszban lévő témáiról és az azokra adható tudományos válaszokról.

Kellemes intellektuális élményt kíván a szerkesztő:

Dr. Krajnc Zoltán ezredes, egyetemi tanár